

Warszawa, dnia 13 września 2006 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZKF-703-3/06

WYJAŚNIENIA

o zasadach gospodarki finansowej komitetów wyborczych w wyborach do organów samorządu terytorialnego.

1. Przepisy prawne dotyczące finansowania komitetów wyborczych.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, uczestniczące w wyborach samorządowych regulują następujące przepisy prawne:

1) ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zm.), zwana dalej „Ordynacją wyborczą”, a w szczególności przepisy:

- art. 64k o odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego;
- rozdziału 12a „Finansowanie kampanii wyborczej” – dotyczące zasad pozyskiwania przychodów, dokonywania wydatków i prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze oraz obowiązku przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania finansowego komitetu, przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu i konsekwencji tego faktu,
- działu VII „Przepisy karne”, w szczególności art. od 202d do 202k;

2) ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. Nr 113, poz. 984 ze zm.), a w szczególności przepisy:

- art. 24 dotyczący szczegółowych uregulowań związanych z finansowaniem kampanii wyborczej kandydata na wójta (burmistrza, prezydenta miasta),
- rozdziału 5a „Przepisy karne”, a w szczególności art. od 27j do 27r;

- 3) ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.), zwana dalej „ustawą o partiach”, a w szczególności:
  - rozdział 4 „Finanse i finansowanie partii politycznych”, dotyczący m.in. źródeł finansowania partii politycznych oraz tworzenia i funkcjonowania Funduszu Wyborczego partii,
  - rozdział 6a zawierający przepisy karne tej ustawy;
- 4) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 134 , poz. 1127);
- 5) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 134 , poz. 1128);
- 6) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie zasad rachunkowości komitetów wyborczych (Dz. U. Nr 134, poz. 1126).

Ujednolicone teksty wyżej wymienionych ustaw i rozporządzeń Ministra Finansów dostępne są na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – adres www.pkw.gov.pl.

2. Komitety wyborcze

Prawo zgłaszania kandydatów na radnych oraz kandydatów na wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) mają partie polityczne, koalicje partii politycznych, stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz wyborcy. Czynności wyborcze w imieniu partii politycznych, koalicji wyborczych partii politycznych, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz wyborców wykonują komitety wyborcze od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą albo komisarza wyborczego postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o ich utworzeniu. Dopiero po zarejestrowaniu się komitety wyborcze mogą podejmować działania związane z pozyskiwaniem środków finansowych i ich wydatkowaniem.

Prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydatów przysługuje, na zasadzie wyłączności, komitetowi wyborczemu (art. 64b Ordynacji wyborczej). Oznacza to,

że w okresie kampanii wyborczej wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań przedwyborczych i promocją poszczególnych kandydatów w formie plakatów, ulotek itd. mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze. Nie mogą takich działań prowadzić sami kandydaci, a także partie polityczne, stowarzyszenia i inne organizacje, których członkiem jest dany kandydat lub jest przez te podmioty popierany.

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego jest odpowiedzialny za prowadzenie gospodarki finansowej komitetu (art. 82a ust. 1 Ordynacji wyborczej), a w szczególności za ewidencjonowanie wpływów i wydatków oraz sporządzenie sprawozdania finansowego i przedłożenie go właściwemu organowi wyborczemu w terminie określonym w art. 84 ust. 2 Ordynacji wyborczej. Pełnomocnik finansowy może upoważnić inne osoby do podejmowania określonych czynności związanych z dokonywaniem wydatków komitetu wyborczego w jego strukturach terenowych. Nie zwalnia to jednak pełnomocnika z odpowiedzialności za całokształt gospodarki finansowej komitetu. Pełnomocnik finansowy ponosi odpowiedzialność karną za zawinione naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków.

W razie złożenia rezygnacji przez pełnomocnika finansowego z pełnionej funkcji i powołania nowego pełnomocnika, należy o tym fakcie powiadomić Państwową Komisję Wyborczą lub komisarza wyborczego w trybie przepisów o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 64c ust. 2, art. 64d ust. 4, art. 64e ust. 2 i art. 64f ust. 2 Ordynacji wyborczej).

Zgodnie z art. 64k Ordynacji wyborczej odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe:

- a) komitetu wyborczego partii politycznej albo organizacji ponosi partia polityczna albo organizacja, która utworzyła komitet wyborczy, a w przypadku komitetu wyborczego utworzonego przez stowarzyszenie zwykłe – solidarnie członkowie stowarzyszenia;
- b) koalicyjnego komitetu wyborczego partii politycznych ponoszą solidarnie partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej;
- c) komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu.

Odpowiedzialność solidarna polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich zobowiązanych łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna. Zasady odpowiedzialności solidarnej określają art. 366-378 Kodeksu cywilnego.

Na podstawie art. 70 ust. 1 Ordynacji wyborczej komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczenia na wszystkich materiałach wyborczych, w tym również na plakatach, wyraźnych oznaczeń od kogo pochodzą. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej i są dowodami poniesionych kosztów.

3. Rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Komitety wyborcze gromadzi środki finansowe wyłącznie na jednym rachunku bankowym (art. 83d ust. 1 Ordynacji wyborczej). Komitety mogą otworzyć pomocnicze rachunki bankowe dla ułatwienia dokonywania wydatków w pomocniczych strukturach komitetu. Rachunki pomocnicze mogą być zasilane wyłącznie przelewami z podstawowego rachunku komitetu wyborczego. Wykluczone jest pozyskiwanie środków na rachunki pomocnicze z innych źródeł.

Podstawą do otwarcia rachunku komitetu wyborczego jest uchwała Państwowej Komisji Wyborczej lub postanowienie komisarza wyborczego o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Z racji pełnionej funkcji otwarcia rachunku bankowego powinien dokonać pełnomocnik finansowy komitetu, który powinien być również dysponentem środków na tym rachunku zgromadzonych. Bank otwierający rachunek może zażądać podania numeru wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz numeru identyfikacji podatkowej (NIP), nadanych komitetowi wyborczemu. Numer REGON oraz numer NIP należy uzyskać odpowiednio we właściwym urzędzie statystycznym i urzędzie skarbowym. Dokumenty te wystawiane są na podstawie uchwały Państwowej Komisji Wyborczej lub postanowienia komisarza wyborczego o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Komitety partii politycznej może posługiwać się numerem NIP i REGON partii politycznej, która powołała ten komitet.

Umowa podstawowego rachunku bankowego komitetu powinna zawierać zastrzeżenie o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego (jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą), o dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych (Fundusz Wyborczy, bądź wpłaty od osób fizycznych), a także o dopuszczalnym terminie dokonywania wpłat (art. 83d ust. 4 Ordynacji wyborczej).

Pełnomocnik finansowy, który nie wprowadza takiego zastrzeżenia naraża się na sankcję karną, o której mowa w art. 202f pkt. 2 Ordynacji wyborczej.

Rachunek komitetu wyborczego likwiduje się po zbilansowaniu przychodów i wydatków, po rozliczeniu środków wpłaconych z naruszeniem prawa oraz po przekazaniu ewentualnej nadwyżki na rzecz instytucji charytatywnej (art. 83f ust. 2 i 3 Ordynacji wyborczej).

4. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

1) Finansowanie komitetu wyborczego partii politycznej.

Środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z Funduszu Wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (art. 83c ust. 1 Ordynacji wyborczej). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego na rachunek komitetu wyborczego. Fundusz Wyborczy partii jest tworzony z wpłat własnych partii politycznej oraz darowizn od osób fizycznych, spadków i zapisów (art. 36 ust. 1 ustawy o partiach). Suma darowizn pieniężnych, pochodzących od jednej osoby fizycznej w ciągu roku nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę. Według rozporządzenia Rady Ministrów z 10 października 2005 r. (Dz. U. Nr 177 poz. 1469) minimalne wynagrodzenie za pracę w 2006 r. wynosi 899,10 zł, a zatem dozwolony limit wpłat na Fundusz Wyborczy wynosi 13.486,50 zł (art. 36a ust. 1 ustawy o partiach).

Wpłaty na Fundusz Wyborczy, bez względu na ich wysokość, mogą być dokonywane jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą (art. 36a ust. 3 ustawy o partiach). Zgodnie z art. 63c ustawy Prawo bankowe – polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku bankowego określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Przelew może być dokonany tylko z rachunku darczyńcy na rachunek Funduszu Wyborczego. Za przelew w rozumieniu wskazanego przepisu Prawa bankowego nie może być uznana wpłata gotówkowa w kasie banku ani przekaz pocztowy.

Ponadto na Fundusz Wyborczy mogą być dokonywane wpłaty własne partii w formie przelewów z rachunku bieżącego. Partia może przeznaczyć na finansowanie kampanii wyborczej środki zgromadzone na rachunkach bankowych, pochodzące ze źródeł wy-

mienionych w sposób wyczerpujący w art. 24 ustawy o partiach. Na rachunek bieżący partii mogą być dokonywane wpłaty od osób fizycznych, w wysokości nieprzekraczającej w jednym roku 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę (w 2006 r. – 13.486,50 zł). Jeżeli jednorazowa wpłata na rachunek bieżący partii nie przekracza 899,10 zł, to może być dokonana również w formie gotówkowej.

Przepisy ustawy o partiach nie zabraniają jednoczesnego dokonywania wpłat przez tę samą osobę fizyczną na rachunek bieżący partii i na Fundusz Wyborczy, co oznacza, że dana osoba może wpłacić łącznie 26.973,00 zł. (13.486,50 zł + 13.486,50 zł).

Partia nie może przyjmować środków finansowych, pochodzących od:

- osób fizycznych niemających miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, nie dotyczy to jednak obywateli polskich zamieszkałych za granicą;
- cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zamieszkujących na stałe w Polsce (art. 25 ust. 2 ustawy o partiach).

Powyższe zakazy obejmują również obywateli państw Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, którzy na podstawie art. 6a i 7 Ordynacji wyborczej posiadają czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin i w wyborach wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

2) Finansowanie koalicyjnego komitetu wyborczego.

Środki finansowe przekazywane koalicyjnemu komitetowi wyborczemu mogą pochodzić wyłącznie z tworzonych na podstawie ustawy o partiach politycznych Funduszy Wyborczych partii politycznych, wchodzących w skład koalicji (art. 83c ust. 2 Ordynacji wyborczej). Zasady dokonywania wpłat na Fundusz Wyborczy są identyczne jak w przypadku komitetu wyborczego partii politycznej.

3) Finansowanie komitetu wyborczego organizacji oraz komitetu wyborczego wyborców.

Komitetowi wyborczemu organizacji oraz komitetowi wyborczemu wyborców mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez osoby fizyczne (art. 83c ust. 3 Ordynacji wyborczej), z wyjątkiem:

- osób fizycznych niemających miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej; nie dotyczy to obywateli polskich zamieszkałych za granicą,
- cudzoziemców, mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wpłaty na rzecz komitetu wyborczego organizacji oraz komitetu wyborczego wyborców nie mogą dokonywać obywatele państw Unii Europejskiej, nie będący obywatelami polskimi, którzy na podstawie art. 6a i 7 Ordynacji wyborczej, posiadają czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin i w wyborach wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego organizacji albo komitetu wyborczego wyborców nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia rozporządzenia o zarządzeniu wyborów (art. 83d ust. 2 Ordynacji wyborczej), tj. kwoty 13.486,50 zł. Darowizny pieniężne na rzecz komitetu wyborczego, niezależnie od wysokości, mogą być wpłacane wyłącznie na rachunek bankowy komitetu. Wpłaty można dokonywać jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą (art. 84d ust. 3 Ordynacji wyborczej). Objasnienie definicji „przelewu” w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo bankowe jest podane wyżej w pkt 4.1). Niedozwolone są wpłaty gotówkowe w kasie banku, a także w formie przekazów pocztowych.

Ponadto na cele związane z wyborami komitet wyborczy organizacji oraz komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe (art. 83c ust. 3 Ordynacji wyborczej). Poręczycielem takiego kredytu mogą być wyłącznie osoby fizyczne, z tym że zobowiązanie poręczyciela nie może przekroczyć kwoty równej łącznej sumie wpłat od osoby fizycznej, o której mowa w art. 83d ust. 2 Ordynacji wyborczej, tj. kwoty 13.486,50 zł. Ograniczenie wysokości kwoty poręczonej nie dotyczy osób wchodzących w skład komitetu wyborczego wyborców (art. 83c ust. 6 Ordynacji wyborczej).

5. Zakazy i ograniczenia w pozyskiwaniu środków finansowych przez komitety wyborcze

Przepisy Ordynacji wyborczej wprowadzają następujące zakazy i ograniczenia w finansowaniu komitetów wyborczych.

- 1) Komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 83 ust. 1 Ordynacji wyborczej).
- 2) Pozyskiwanie środków finansowych jest dozwolone dopiero od dnia wydania przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 83 ust. 2 Ordynacji wyborczej). W praktyce, w związku z obowiązkiem gromadzenia środków finansowych komitetu na rachunku bankowym, pozyskiwanie środków finansowych jest możliwe dopiero od dnia otwarcia rachunku bankowego komitetu.
- 3) Zabronione jest pozyskiwanie środków po dniu wyborów (art. 83 ust. 4 pkt. 1 Ordynacji wyborczej). Jako datę dokonania wpłaty na rachunek bankowy przyjmuje się datę wystawienia polecenia przelewu, a nie datę uznania przez bank wpływu środków na rachunek bankowy. Po dniu wyborów dopuszczalne jest jedynie wnoszenie opłat bankowych za prowadzenie i likwidację rachunku. W sytuacji, gdy pozostają nieuregulowane zobowiązania finansowe komitetu, na zaspokojenie których nie wystarczało środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, powinny być one pokryte w trybie art. 64k Ordynacji wyborczej, bez pośrednictwa rachunku komitetu wyborczego.
- 4) Komitetom wyborczym nie wolno przyjmować wartości niepieniężnych (np. darów rzeczowych, nieodpłatnych usług), z wyjątkiem nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne (art. 83c ust. 5 Ordynacji wyborczej).
- 5) Zabronione jest przekazywanie środków finansowych przez jeden komitet wyborczy na rzecz innego komitetu wyborczego (art. 83b ust. 1 Ordynacji wyborczej).
- 6) Zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 83b ust. 2 Ordynacji wyborczej), dotyczy to również partii politycznej (art. 24 ust. 6 ustawy o partiach).
- 7) Ordynacja wyborcza określa zamknięty katalog źródeł finansowania komitetów wyborczych, w którym wykluczone jest finansowanie kampanii wyborczej przez osoby prawne, stowarzyszenia, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje itd. W związku z tym, w przypadku stwierdzenia wpłaty pochodzącej z nieuprawnionego źródła lub dokonanej z naruszeniem przepisów ustawy, komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia darowizny. Odmową przyjęcia darowizny jest zwrócenie darczyńcy korzyści majątkowej w terminie 30 dni od dnia jej przekazania (art. 84d ust. 2 Ordynacji

wyborczej) i niewliczanie wpłaty do przychodów (wpłaty takie powinny zostać wykazane w odpowiedniej części sprawozdania wyborczego).

6. Zasady wydatkowania środków i ich dokumentowania.

1) Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitami wydatków (art. 83e ust. 1). Limit wydatków ustala się oddzielnie dla każdego komitetu wyborczego poprzez zsumowanie kwot obliczonych na zasadach określonych w art. 83e ust. 2 i 3 Ordynacji wyborczej oraz w art. 24 ust. 5 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta. W wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw limit wydatków oblicza się mnożąc kwotę przypadającą na jeden mandat radnego przez liczbę radnych wybieranych w okręgu lub okręgach, w których komitet wyborczy zarejestrował kandydatów (bez względu na liczbę zgłoszonych kandydatów). Kwota przypadająca na jeden mandat radnego wynosi:

- a) w wyborach do rady gminy w gminach do 20 tys. mieszkańców – 750,00 zł,
- b) w wyborach do rady gminy w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców oraz w wyborach do rad dzielnic miasta stołecznego Warszawy – 1.000,00 zł,
- c) w wyborach do rady powiatu – 2.000,00 zł,
- d) w wyborach do rady miasta w miastach na prawach powiatu – 3.000,00 zł,
- e) w wyborach do sejmiku województwa – 5.000,00 zł.

Limit wydatków związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej kandydata na wójta w gminach do 500 tys. mieszkańców ustala się mnożąc liczbę mieszkańców danej gminy przez kwotę 50 groszy, a w gminach powyżej 500 tys. mieszkańców mnożąc pierwsze 500 tys. przez kwotę 50 groszy, a nadwyżkę ponad 500 tys. przez kwotę 25 groszy. Informację o liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach ustala według stanu na koniec roku poprzedzającego rok, w którym wybory są przeprowadzane i podaje do publicznej wiadomości w dzienniku o zasięgu wojewódzkim komisarz wyborczy w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia rozporządzenia o zarządzeniu wyborów.

Ustalony zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej limit wydatków dotyczy całości wydatków komitetu wyborczego. Komitet wyborczy, w ramach posiadanego zsumowanego limitu wydatków może zatem wydatkować środki na kampanię wyborczą w danej jednostce samorządu terytorialnego i w danym okręgu niezależnie od kwot przypada-

jących na jeden mandat oraz limitów wydatków na kampanię wójtów (burmistrzów, prezydentów miast). Należy podkreślić, że limity dotyczą jedynie wydatków komitetu, a nie jego przychodów, których wysokość nie jest limitowana.

- 2) Komitet wyborczy może wydatkować środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 83 ust. 1 Ordynacji wyborczej). Komitet nie może przekazywać środków na cele charytatywne oraz inne cele społecznie użyteczne. Wydatków takich nie mogą też dokonywać samodzielnie kandydaci na radnych oraz kandydaci na wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).
- 3) Wydatkowanie środków jest dozwolone w tym samym początkowym terminie, co ich pozyskiwanie, to jest od dnia wydania przez organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 83 ust. 2 Ordynacji wyborczej). W praktyce jest to możliwe od dnia pierwszej wpłaty na rachunek bankowy.
- 4) Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po dniu złożenia sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu (art. 83 ust. 4 pkt. 2 Ordynacji wyborczej).
- 5) Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie zasad rachunkowości komitetów wyborczych. Komitet wyborczy powinien ewidencjonować i dokumentować ponoszone wydatki. Dokumentami dotyczącymi kosztów i wydatków są: rachunki, faktury, umowy, pokwitowania odbioru gotówki do rozliczenia (KW) i inne dokumenty wystawione na komitet wyborczy. Dokumenty finansowo-księgowe wystawione na nazwisko osoby fizycznej (np. na nazwisko kandydata), nie są dowodami kosztów komitetu wyborczego. Do wydatków lub kosztów komitetów wyborczych zalicza się: koszty zużycia materiałów i energii, koszty usług obcych, w tym opłaty za korzystanie ze środków masowego przekazu, wykonanie materiałów wyborczych, koszty spotkań i podróży wyborczych, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, spłatę zaciągniętych kredytów bankowych i pozostałe wydatki pieniężne. Komitet wyborczy powinien odrębnie ewidencjonować zobowiązania finansowe obejmujące równowartość niespłaconych kredytów bankowych i nieopłaconych rachunków i faktur wystawionych z tytułu dostaw i usług na rzecz komitetu. Dowody księgowe dotyczące wydatków (kosztów) powinny spełniać warunki określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.), a w szczególności muszą być zatwierdzone przez

osobę odpowiadającą za gospodarkę finansową. Ewidencja wydatków i zobowiązań finansowych komitetu wyborczego powinna być prowadzona w sposób zapewniający uzyskanie informacji niezbędnych do prawidłowego sporządzenia sprawozdania wyborczego.

Komitety wyborcze utworzone jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych do rady gminy w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców mogą prowadzić ewidencję uproszczoną. Ewidencja uproszczona powinna zawierać co najmniej następujące dane:

- a) liczbę porządkową,
- b) określenie rodzaju dowodu księgowego, daty, numeru i nazwy jego wystawcy,
- c) opis operacji dokumentowanej dowodem księgowym,
- d) rachunek bankowy (przychody, rozchody),
- e) wartość otrzymanych dostaw i usług lub kredytów (zobowiązań),
- f) rozrachunki z tytułu dostaw i usług oraz kredytów (zapłata/spłata),
- g) pozostałe wydatki/koszty.

7. Sprawozdanie wyborcze

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 84 ust. 1 Ordynacji wyborczej). Komitet wyborczy ma obowiązek przedstawienia organowi wyborczemu, który dokonał jego rejestracji sprawozdania o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów. Sprawozdanie sporządza pełnomocnik finansowy, który odpowiada za prawdziwość zawartych w nim danych. Sprawozdanie jest dokumentem zbiorczym, sumującym pozyskane środki i poniesione wydatki komitetu wyborczego oraz ewentualne zobowiązania, które nie zostały uregulowane do dnia złożenia sprawozdania. Przepisy Ordynacji wyborczej nie dopuszczają możliwości składania sprawozdań cząstkowych sporządzanych w strukturach terenowych przez osoby działające z upoważnienia pełnomocnika finansowego.

Komitet wyborczy uczestniczący jedynie w wyborach do rady gminy w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców sporządza sprawozdanie finansowe według wzoru określonego w zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych

komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

Pozostałe komitety wyborcze uczestniczące jedynie w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw sporządzają sprawozdanie finansowe według załącznika nr 2 do powyższego rozporządzenia.

Komitety wyborcze, które zarejestrowały kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast sporządzają łączne sprawozdanie z wyborów samorządowych według wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze, związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Okresem rozliczeniowym komitetów wyborczych jest okres od dnia wydania przez organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, do dnia przedstawienia sprawozdania finansowego Państwowej Komisji Wyborczej albo komisarzowi wyborczemu.

W sprawozdaniu finansowym należy podać nazwę banku i numer rachunku komitetu wyborczego, przychody/wpływy na ten rachunek w okresie rozliczeniowym, ze wskazaniem źródła z jakiego pochodzą środki pieniężne oraz wydatki według podanej we wzorze specyfikacji.

W odniesieniu do niektórych pozycji w części II sprawozdania „Informacje szczegółowe”, w której są wykazywane wpłaty od osób fizycznych, kredyty bankowe i wierzytelności należy załączyć imienne wykazy sporządzone według objaśnienia podanego pod tabelą.

Do sprawozdania każdego komitetu wyborczego załącza się dokumenty wymienione w załącznikach nr 3 do rozporządzeń. Ze względu na charakter dowodowy, dokumenty te powinny być oryginałami. W szczególności dotyczy to faktur, rachunków i innych dokumentów dotyczących kosztów i wydatków, chyba że nie zostały zapłacone do dnia złożenia sprawozdania. W tym wypadku powinna być załączona uwierzytelniona kserokopia. Wśród dokumentów składanych do sprawozdania należy załączyć historię rachunku bankowego komitetu wyborczego, gdyż dokument ten jest niezbędny do weryfikacji podanych w sprawozdaniu danych. Zbiorcze zestawienie sporządzane przez bank powinno obejmować

wszystkie operacje dokonane na rachunku od jego otworzenia do zamknięcia lub do określonego dnia.

Zgodnie z art. 84 ust. 6 Ordynacji wyborczej, sprawozdania finansowe komitetów przedłożone Państwowej Komisji Wyborczej podlegają podaniu do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na staranność i czytelność zapisów w druku sprawozdania oraz wypełnienie wszystkich jego pozycji. Wykazy obejmujące dane osobowe nie są publikowane, dlatego też powinny być sporządzone w formie odrębnego załącznika z oznaczeniem do którego punktu sprawozdania się odnoszą.

Pełnomocnik finansowy komitetu przedkładającego sprawozdanie komisarzowi wyborczemu, w sytuacji gdy komitet nie pozyskiwał i nie wydatkował środków może złożyć właściwemu komisarzowi stosowne oświadczenie zastępujące sprawozdanie finansowe.

8. Nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami.

W wyniku rozliczenia kampanii wyborczej komitet wyborczy ustala, czy uzyskał nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami. Wysokość nadwyżki, zgodnie z art. 83f ust. 4 Ordynacji wyborczej ustala się po wydaniu przez właściwy organ wyborczy ostatecznego postanowienia o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdania finansowego, z uwzględnieniem zobowiązań majątkowych, o których mowa w art. 64k ust. 2 Ordynacji wyborczej.

W przypadku komitetu wyborczego partii politycznej nadwyżkę przekazuje się na Fundusz Wyborczy tej partii (art. 83f ust. 1 Ordynacji wyborczej).

Dla rozliczenia nadwyżki między partiami politycznymi tworzącymi koalicyjny komitet wyborczy istotne jest, czy w umowie koalicyjnej ustalono proporcje, w jakich ewentualna nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami zostanie podzielona między partie. W takiej sytuacji nadwyżkę należy przekazać na Fundusze Wyborcze partii, wchodzących w skład koalicji, w proporcjach ustalonych w umowie koalicyjnej. W razie braku stosownych postanowień w umowie koalicyjnej, środki przekazuje się na rzecz instytucji charytatywnej (art. 83f ust. 2 Ordynacji wyborczej). Informację o przekazaniu nadwyżki przekraczającej kwotę 1.000,00 zł pełnomocnik finansowy podaje do wiado-

mości publicznej w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym w terminie 7 dni od dnia jej przekazania.

Komitet wyborczy organizacji oraz komitet wyborczy wyborców przekazuje nadwyżkę pozyskanych środków na rzecz instytucji charytatywnej (art. 83f ust. 3 Ordynacji wyborczej). Informację o przekazaniu nadwyżki przekraczającej kwotę 1.000,00 zł pełnomocnik finansowy podaje do wiadomości publicznej, w terminie 7 dni od dnia jej przekazania w dzienniku o zasięgu wojewódzkim (jeżeli przedkłada sprawozdanie finansowe komisarzowi wyborczemu) bądź w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym (jeżeli przedkłada sprawozdanie finansowe Państwowej Komisji Wyborczej).

Za instytucję charytatywną można uznać taką, której podstawowym celem działalności jest prowadzenie działalności charytatywnej i której działalność gospodarcza, jeśli taką prowadzi, służy przede wszystkim realizacji podstawowego celu. Warunkiem uznania instytucji za charytatywną jest również prowadzenie działalności na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy, niebędącej jednak grupą członków danej organizacji (instytucji). Nie mogą zatem być uznane za instytucję charytatywną np. związki zawodowe lub organizacje (stowarzyszenia) powołane wyłącznie dla ochrony interesów swych członków, partie polityczne, samorządy zawodowe itp., choćby poza realizacją swoich zasadniczych celów statutowych podejmowały się działalności charytatywnej.

Przekazanie nadwyżki następuje w terminie 14 dni od dnia:

- a) doręczenia postanowienia o przyjęciu sprawozdania finansowego, albo
- b) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 84a ust. 5 lub skargi, o której mowa w art. 84a ust. 6 Ordynacji wyborczej, albo
- c) uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez sąd – w wypadku złożenia odwołania, o którym mowa w art. 84a ust. 5, lub skargi, o której mowa w art. 84a ust. 6 Ordynacji wyborczej, albo
- d) uprawomocnienia się wydanego przez sąd orzeczenia w sprawie przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów ustawy – w wypadku, o którym mowa w art. 84d ust. 4 Ordynacji wyborczej.

O przekazaniu nadwyżki na rzecz instytucji charytatywnej, niezależnie od jej wysokości, pełnomocnik finansowy informuje organ wyborczy, któremu przedłożył sprawozdanie finansowe.